

ДІЛО

виходить щоденно перелогом.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шл. 143.322.
Адреса для телеграмм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передполуд. Рекламу не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в пр. 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 10 ф. фр. Італії 10 л. Швейцарії 4.000.000 ш. ш. марок. Швейцарії 5 ш. ш. фр. Чехословаччини 30 ч. кор. Росії 100 руб. Австрії 4.000.000 ш. ш. Завжди адреси 10000 ш.

В списку оголошень зворотна до Адміністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
100.000 Мп.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Можливості нової англійської політики.

Цими днями має вирішитися питання про перехід державного проволу в Англії до рук робітничої партії. Європейська преса вже задалегідь дуже жваво дискутує значіння такої зміни, першої в історії англійського парламентаризму. Ще перед англійськими виборами, сповідник т. зв. „Лейбур парті“ Ремсей Макдонелд, помістив цілу низку статей, в яких висловив свої погляди про основні справи міжнародної політики, сподіючись, що його партія доведеться їх практично втілювати.

Не треба уявляти собі, що перехід державного проволу до лівих партій спричинить у загальній англійській політиці переворот. Інтереси Великої Британії є так сильно засновані на протязі віків, що партійна ворожість не може її виринути з їх приводу. Усі англійські кабінети вели на протязі останніх п'яти років мирову політику, звернену проти імперіалістичних або революційних спроб, які могли би стати засновком нової війни. Уряд робітничої партії ще енергійніше боронитиме такої політики. Він уважатиме своїм першим обов'язком признати соціалістичний уряд і ввійти в торговельні зносини з Росією. Це признання не означає повної згоди провідника англ. робітничої партії з політикою Москви. Р. Макдонелд заявляє, що „Москва зловмисла божевляла щодо всебітньої революції“ і що „дивоголядя, аморальна умовість, комуністи залишиться вічними готівми знярядом перевороту“. Його партія, каже він, не стерпіла би дурощів та малпачих хитрощів російських дипломатичних представників і що їм треба положити край, без огляду на те, яка держава їх робить.

Але Росія, як держава, повинна ввійти до Союзу Народів, так само як Німеччина. Уряд Макдонелда буде настоювати на тому, щоби їх участь була не формальною, а мала фактичний вплив на перетворення міжнародних взаємин у напрямку мира. Похибка політики Англії була, на його гадку, в тому, що вона погурала імлітаризації Європи. Англія як мілітарна держава є настільки слаба, тому мусить зловити собі авторитет шляхом довіря, з яким ставляться до неї інші держави. Європа є втомлена „наполонізмом“; вона хоче організаційно мисно працювати при взаємних порозуміннях народів. Р. Макдонелд буде у відношенню до Франції весту не вольничим, не компромісову політику, в якій нажко буде йому докоряти імперіалізм. Він зможе виступати проти всіх імперіалістичних захопів Франції, з тим більшим правом, що йшло рішуче становище підчас війни проти імперіалізму власної держави є всім відоме.

Англійський орган „Лейбур парті“ п. з. „Нью Лібер“ з'явив кількама

гарнізон у Каїрі, підлати Кипр — Греції, адемілітаризувати Чорне море і виступити з англо-турецького споруд, який велеться щодо нафтових запасів у Москудо.
Коли заглядати про всі ті смерітні виступи, якими Англія ставала на перепоні Росії у внутрішній її справах і на широкій світовій арені, тоді не легко уявити собі, як погодить практично англійській робітничий уряд свою соціалістичну програму з нерозривними інтересами своєї батьківщини.
Адже він, коли Англія мусить ще вічно думати про своє існування у зв'язку з П. величезними впливами у колоніях, її уряд не може одним почерком пера перемазати

все те, що вона збудувала вбросю і дипломатичним хистом на протязі дуже довгих літ. Чи може вона зректись своєї ролі на Палекім Сколі та Тихім Океані, на Середземній Морі — віддавши Кипр Греції, в Єгипті та Суецьким каналі, що веде її до Індії, в Папалазах, що ведуть її на Кавказ джерело нафти та вугілля у Мезопотамії і т. д.?
Читачі пайдуть у статисти про російську політику в Азії кілька фактів, зв'язаних з цими питаннями. Не будемо дивуватись, коли Макдонелд заявляється перед відповідальними ставовищем британського прем'єра. Але ще більше диво було, коли він розмається до діла з чужою профіта, що ввійть у повстання всіх найбільших суперничих інтересів європейських держав і внутрішньої англійської політики.

Українське приватне шкільництво в Сх. Галичині.

(Докладливо.)

Щоби дати змогу кожному українцеві і Україні стати членом „Рідної Школи“, поглянемо до життя т. зв. „Складницької Рідної Школи“, які повинні бути під усіх наших чигальних, кооперативних і інших товариствах та інституціях, — адеокастських, парохіальних та інших канцелярських, — прицят українських торговлях та підприємствах, — наших школах, — словом, всюди, де сходиться народ і шогдемогу використувати для поширення числа членів. Видано інструкції як вестити „Складницької Рідної Школи“. Деякі Кружки начислюють таких „Скл. Р. Ш.“ вже по кілька, а навіть кількадесят.

Де не було Кружок У. П. Т., там при існуючих статутарних організаціях (Читальні), Соколи, Січ, Кооперативи і т. п.), в яких статутом передбачена освітня діяльність, — з'ясували члени тих організацій „Комітети Рідної Школи“, які стояли в моральному зв'язку з Кружком У. П. Т. дотичної області та з Головною Управою. Деякі такі „Комітети Р. Ш.“ виказували навіть доволі гарну діяльність.

Для переведення в життя і прибутку доходу на „Рідну Школу“ поручено по Кружках організувати т. зв. „Фінансові Комісії“, в склад яких входилиб представники всіх верств нашої суспільності і вони доповнювалиб, щоби всі члени дотичних декастерій сповняли свій обов'язок супроти „Рідної Школи“. У деяких Ф. К. Комісії члени складають 50 осіб, а навіть поперех 90 пром. обов'язковою жертвою на „Рідну Школу“. Але таких добре функціонуючих апаратів дуже мало. Перше представляється справа з організуванням на р. „Рідної Школи“ великих кооператив, торговель, підприємств з ружного роду економічних та культурних застатків. Тільки з великою точкою платять пром. за владу ми випаку

по шкільництво взагалі і „Рідної Школи“ з окрема і т. д.

На пропозицію Оог. Комісії прийняла Головна Управа з ухвалою, в характері організаторів-літераторів і визначено ім району діяльності. Вони розпочали працю в місяці вересні 1923 р., перевели цілий ряд листувань, бували на зборах і сходинах та на засіданнях Старшин і словом та письмом служили пороадою та двали відповідні вказівки.

Поширено агітацію між нашими земляками-емгрантами в Чехословаччині і других державах Європи та Америці. З признаннями треба підністи, що „Об'єднання“, „Червоної Хрест“, „Оборона України“, робітничі і інші товариства та провідні громадяне і громадянки Америки і Чехословаччини щерно відгукнулись на закли своєї Батьківщини і головню соріми жертвами уможливили ведення та дальше налаштування культурної праці, яку веде „Рідна Школа“ У. П. Т. На кождо жертву вислала Головна Управа закордонному жертводатцеві похвалування.

Орг. Відділ Головної Управи редагував у „Громадському Вистинку“ тижневик п. з. „Вістник Рідної Школи“ (в об'ємі 1+2 сторін) так довго, доки спляк „Діло“ за іля зменшення об'єму газети не могла помістити дані ілю сторінку „Рідної Школи“. Після того від часу до часу п. Іван Герасимович мівств в „Діло“, Назвомо Прасорі і других часописів, ак також в кашетарях на 1924 рік „Просвіти“, „Вістник Червоної Калини“ інформаційні статі з області українського шкільництва та „Рідної Школи“ і також статі перекладали зметні деяких часописів в П. Кішні Антисервіційні вичерпуючі реферати і дані в радикальному виступі „Громада“ на 1923 рік. Переводом „Вістника“ з „Просвіти“ в „Діло“ в редакції спільного органу „Нашої Просвіти“, з якого одна половина

тилі в одних місцевостях, дуже багато ініціативи, де голоадни випереджували амагання Головної Управи. А єсть і Кружки, які за цілий час від одних шістьом не звернулися до Головної Управи по просту в листі, а недостаті почуття відповідальності. — Є Кружки, які коли не надіслали списку членів, хоч прийняті члени мусить затвердити Головна Управа, ці звідомлення в діяльності Старшин, ні навіть склади самої Старшини. Є такі Старшини Кружків, які на численні писемні ургенси зі сторони Головної Управи навіть з честию нічого не відповідають. Тому і це звідомлення може в деяких місцях не таке повне.

У дні Зіду представляється загально організація „Рідної Школи“ так: 59 Кружків відновило свою діяльність в пр. 1921—23. Відповіло по двіказів членів, які надіслали ці Кружки Головній Управі, аргументованих у цих Кружках 12.867 членів. На ділі однак членів є багато більше, бо деякі не надіслали списків, хоч їх визнало кілька разів. 10 Кружків не відновило діяльності, пошому визнало і представлень з боку Гол. Управи. Є се переважно такі Кружки, яких дані затвердження їх статутів збереглися в Головній Управі. Хоч Головна Управа писала на адресі ріжних людей, яких уважала за своїмих справи, то буваливо ані оден не відівався і ці місцевості, це: 1. Баранчій, 2. Болехів, 3. Вербіш, 4. Вікно, 5. Гволиця (Коломна), 6. Герасимів, 7. Глушків, 8. Грибовичі, 9. Горлиці, 10. Горощинці, 11. Гусатин, 12. Доброміль, 13. Жичівці, 14. Заліщи, 15. Копань, 16. Небилів, 17. Нездінська, 18. Махнів, 19. Переганьско, 20. Перемішляни, 21. Поточиска, 22. Стричів, 27. Солотвина, 28. Шибівці (З. 4, 6, 7, 9, 15, 21 — повіт Городенка).

Нагомість є 39 місцевостей, в яких введено прохання вже до польської влади про затвердження статутів.

Відновлені Кружки розвиваються дуже нерівномірно, залежно від розуміння, охоти, роботачості й енергії членів Статшини; а менше від „місцевих обставин“. Найкраще розвиваються ті Кружки, які мають окремі агенди, головню школу на удержанню. Деякі з цих Кружків оскували навіть власну канцелярню з окремих урядовцем, і ті розвиваються добре. Маркантним прикладом на це являється Сокаль, який до вересня не мав навіть списку членів, а сьогодні членим... поперх 300 членів і то в великій мірі селян і Так само Борщів після шкільного засидчення прозвив більшу діяльність.

У цих відношеннях Кружка багато зроблено роботи і зуртовано поважне число одиць бодей на цілий рік, де устають всякі політичні тертя, зібрано косяки фонди, і багато можливість заробітку на кождому приватничковій й що головне — вратувано тисячі українських дітей від димародовлення, а сотки тисяч вдалися цього року українським